

A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM 40. ÉVFORDULÓJÁRA

A nagy Lenin által vezetett bolsevik párt Oroszország munkásosztályának és szegényparasztságának aktív támogatásával 1917. november 7-én elsöpörte a kapitalisták és földbirtokosok uralmát Oroszországban. A földesúri-burzsoá uralom helyén létrejött a dolgozók állama, s ez a tény nemcsak Oroszország, de az egész világ népei számára új korszak kezdetét jelentette. Az orosz munkások és parasztok a Nagy Októberi Szocialista Forradalomban példát mutattak az egész világ proletariátusának, hogyan kell határozott támadással elsöpörni a kapitalistákat, és megmutatták az utat, amelyen haladva a proletariátus elérheti szabadságát. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom végrehajtásával Szovjet-Oroszország munkásosztálya az emberi haladásért folytatott harc élcsapatává vált. Az Októberi Szocialista Forradalom győzelme és a szovjethatalom első dekrétumai a földről és a békéről hatalmas aktivitást váltottak ki a világ dolgozóiból, akik helyeselve a fiatal szovjethatalom eme első lépéseit, szerte a világon harcra keltek az imperialista háború gyors befejezéséért, a béke megkötéséért.

*

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom előkészítése és győzelmes végrehajtása többek között arról is tanúskodik, hogy a Lenin vezette bolsevik párt nemcsak politikailag, de a szó legközvetlenebb értelmében katonailag is kiválóan előkészítette a forradalmat. Lenin a gyakorlatban igazolta be Marx azon tételét, hogy a fegyveres felkelés, mint a háború is, művészet. Lenin és a bolsevik párt munkája a forradalom előkészítésében és végrehajtásában, majd a proletariátus hatalmának megvédéséért folytatott harc idején — a fehérgárdisták és a külföldi intervenciók ellen — örök példáját adja a proletariátus felszabadításáért folytatott fegyveres harc művészi megszervezésének és vezetésének. Frunze a leninizmust joggal nevezte a proletariátus stratégiájának és taktikájának. „A leninizmus — mondotta Frunze — a munkásosztály stratégiája és taktikája, tanítás a munkásosztály harcának vezetéséről, tanítás arról,

hogyan kell a munkásosztálynak tevékenykedni, hogy biztosítsa saját győzelmét.”¹

Ha Leninnek a forradalom előkészítése és végrehajtása időszakában írott munkáit tanulmányozzuk, azt látjuk, hogy a proletariátus nagy vezére példamutatóan óvta a munkásosztály pártját attól, nehogy a helyzet legalaposabb elemzése nélkül határozza el a fegyveres felkelés megkezdését. „Marxizmus és felkelés” c. cikkében — amelyet 1917 szeptemberében írt — Lenin arra a kérdésre adott választ, hogy melyik helyzet legalkalmasabb a forradalom végrehajtására. „A felkelésnek, hogy sikere legyen — írta Lenin —, nem összeesküvésre, nem a pártra, hanem az élenjáró osztályra kell támaszkodnia. Ez az első szabály. A felkelésnek a nép forradalmi lendületére kell támaszkodnia. Ez a második. A felkelésnek az érlelődő forradalom történetében beállt olyan *fordulópont*ra kell támaszkodnia, amikor a nép élenjáró soraiban aktivitása a legnagyobb, amikor az *ingadozás* az ellenség soraiban és a *forradalom gyenge, felemás, határozatlan barátainak soraiban* a legerősebb.”² De Lenin nemcsak arra tanította a pártot, hogy támadni csak akkor szabad, ha az összes feltételek adva vannak, hanem arra is, hogy az adott helyzetet csak úgy lehet teljes egészében kiaknázni, ha „nagy türelőt összpontosítunk a döntő helyen és a döntő pillanatban”.³ Lenin továbbá arra tanította a pártot, hogy ha viszont mindezek a feltételek adva vannak és az előkészületek megtörténtek, a legnagyobb határozottsággal kell cselekedni. 1917. október 21-én írt, „Egy kívülálló tanácsai” című cikkében Lenin konkrétan meghatározta azokat a fontos objektumokat, amelyeket az első pillanatokban el kell foglalni a proletariátus rohamosztágainak. „Úgy kombinálni a három főerőt: a hajóhadat, a munkásokat és a katonai csapatokat, hogy feltétlenül megszálljuk és bármilyen veszteség árán is megtartsuk: a) a telefont, b) a távirót, c) a pályaudvarokat, d) és főképpen a hidakat.”⁴

Ezek és az ehhez hasonló lenini tanítások ragyogó példáit adják a bolsevik párt stratégiájának és taktikájának a szocialista forradalom előkészítésének időszakában. A párt ezeknek a tanításoknak az alapján készítette fel az egész munkásosztályt a földbirtokosok és kapitalisták elleni döntő harcra. És ezt a harcot 1917. november 7-én siker koronázta.

*

A bolsevikok pártja azonban tisztában volt azzal, hogy sem a hatalomból kitaszított úri osztály, sem a világkapitalizmus nem fog beletörődni a vereségébe és mindent el fognak követni, hogy megsemmisítsék a fiatal munkás-paraszt államot. A szocialista forradalom győzelme után tehát a pártnak a forradalom által kivívott eredmények megvédésére

¹ M. V. Frunze. Válogatott művei. 322. old. oroszul.

² Lenin Válogatott Művei. II. köt. 130. old. Szikra, 149.

³ Uo.

⁴ Uo.

kellott mozgósítani a munkásosztályt és a szegényparasztságot. A Lenin vezette bolsevik párt hatalmas energiával fogott hozzá ehhez a munkához. Lenin rámutatott arra, hogy a forradalmi háború győzelmes vezetéséhez mindenek előtt a hátországot kell megszilárdítani. „A gyakorlat talaján” c. cikkében Lenin erről a következőket írta 1918. március 1-én: „A komoly hadviseléshez szilárdan megszervezett hátország szükséges. A legjobb hadsereget, a forradalom legodaadóbb híveit is azonnal elpusztítja az ellenség, ha nincsenek eléggé felfegyverezve, ellátva élelmiszerrel és kiképezve. Ez annyira világos, hogy nem szorul magyarázatra.”⁵ Ugyanebben a cikkében Lenin a hátország feladatát újból aláhúзва ezt írta: „Számba kell venni minden fegyvert és lőszer, azonnal újból hozzá kell látni a fegyverek és lőszer gyártásához. A vasútról el kell távolítani a batyuzókat és a garázda elemeket. Mindenütt helyre kell állítani a legszigorúbb forradalmi fegyelmet. Csakis akkor beszélhetünk majd *komolyan* a háborúról, ha mindezeknek a feltételeknek eleget tettünk.”⁶

A hátország háborúra való felkészítése mellett Lenin és a bolsevik párt minden erejével azon volt, hogy létrehozza a proletárdiktatúra szilárd védelmezőjét, a proletariátus hadseregét. A cári hadsereget és különösen annak vezetői karát nem lehetett a proletárdiktatúra megvédésére felhasználni. Lenin így jellemezte ezt a helyzetet: „...hadseregünk nincs és kénytelenek vagyunk továbbra is az álig felfegyverzett rabló szomszédságában élni, aki egyelőre megmaradt és megmarad rablónak és akire természetesen az annexió és a hadisarc nélküli agitációval nem lehetett hatni.”⁷ Az ütőképes, nagy létszámú proletárhadsereg megteremtéséhez pedig idő kellett. Ezért a fiatal szovjet állam az álig felfegyverzett rablónak, az imperialista Németországnak békeajánlatot tett, hogy „bármilyen áron” is, de legyen ideje felkészülni a várható támadás elhárítására. „Mi tudtuk — mondotta Lenin —, hogy az imperializmussal a hadsereg állapota miatt kötünk békét.”⁸ Voltak, akik nem értették egyet Leninnek e javaslatával, azonban Lenin a párt VII. kongresszusán szenvedélyes hangú beszédben mutatott rá, hogy „...az ilyen pillanatban, amikor az a helyzet, hogy a hadsereg beteg, amikor minden alkalmat, bármilyen áron is, kihasználunk arra, hogy akár csak egy napi lélegzétvételnyi időhöz is jussunk, azt mondjuk, hogy minden komoly forradalmárnak, aki kapcsolatban van a tömegekkel, aki tudja, mi az a háború, mi az a tömeg, — fegyvelnie kell a tömegeket, gyógyítani kell őket, törekednie kell arra, hogy új háborúra mozgósítsa őket — minden ilyen forradalmár igazolni fog bennünket, minden megalázó békét helyesnek fog tartani, mert ez a proletárforradalom és Oroszország újjászületése érdekében történik...”⁹

⁵ Uo. 326. old.

⁶ Uo. 327. old.

⁷ Uo. 341. old.

⁸ Uo. 349. old.

⁹ Uo. 354. old.

A bolsevikok pártja és a fiatal szovjet állam, megfogadva Lenin tanácsát, megkötötte a breszti békét. A breszti béke úgy vonult be a történelembe, mint ragyogó példája a kommunista párt politikai és katonai stratégiájának. Ennek a stratégiának lényege az időnyerés volt: időt kellett nyerni ahhoz, hogy a fiatal szovjet állam létrehozza azokat a feltételeket, amelyek elengedhetetlenek a háború sikeres megvívásához, az imperialista agresszorok és a belső ellenforradalmárok ellen.

A fehérgárdisták és a külföldi intervenciók fölötti győzelem elérésének egyik döntő feltétele tehát a szovjet állam fegyveres erejének létrehozása volt, hogy képes legyen megvédeni a szocialista forradalom által kivívott eredményeket és a szovjet állam függetlenségét. A szovjet állam fegyveres erejének létrehozását a bonyolult helyzeten kívül még az is nehezítette, hogy még a szervezési elvek sem voltak kidolgozva; ez a kérdés a kommunista párt számára teljesen új kérdés volt. Erre Lenin is rámutatott a párt VIII. kongresszusán tartott beszámolójában, amikor azt mondta, hogy „a Vörös Hadsereg építésének kérdése teljesen új kérdés volt, ezt a kérdést eddig még elméletben sem vetették fel”. Lenin támogatásával a kommunista párt és a szovjet kormány arra törekedett, hogy a Vörös Hadsereg már létrejöttének időszakában is erős osztályhadsereg legyen.

A Vörös Hadsereg létrehozásáról szóló dekrétumban, amelyet 1918. január 15-én adtak ki, a következőket olvashatjuk: „A régi hadsereg a burzsoázia kezében a dolgozók elnyomására szolgált. Azzal, hogy a hatalom a dolgozók, az elnyomottak kezébe ment át, elkerülhetetlenül új hadsereget kell létrehozni, amely a szovjethatalom támasza lesz... Ezért a Népbiztosok Tanácsa elhatározza: új hadsereg szervezését 'Munkás-Paraszt Vörös Hadsereg' elnevezés alatt, a következő elvek alapján:

1. A Vörös Hadsereget a munkásosztály legöntudatosabb és szervezett elemeiből kell létrehozni.

2. A Vörös Hadsereg sorai nyitva vannak az Orosz Köztársaság minden polgára előtt, aki 18 évnél nem fiatalabb. A Vörös Hadsereg soraiba léphet mindenki, aki kész odaadni erejét és életét az Októberi Forradalom eredményeinek védelméért, a szovjethatalomért, a szocializmusért...”

A fenti elvek alapján létrejött Vörös Hadsereg mint újtípusú fegyveres erő, gyökerében különbözött a burzsoá országok hadseregeitől. A Vörös Hadsereg a felszabadult munkások és parasztok hadserege, a népek közötti barátság hadserege lett, amely létrehozásának első pillanatától az internacionalizmus szellemében nevelődött.

Az események további menete igazolta Lenin és a bolsevik párt előrelátását. A fehérgárdisták és a külföldi kapitalisták pusztító háborút zúdítottak a fiatal szovjet államra. A bolsevikok pártja és a szovjet állam azonban helyesen használva fel a breszti béke megkötése után. Létrejött lélegzetvételnyi szünetet, olyan hadsereget szerveztek, amely

ércfalként fogta fel a fehérgárdisták és a külföldi intervenciók csapásait. A kommunista párt és a szovjet állam intézkedéseit a Vörös Hadsereg létrehozására a dolgozó osztályok a legnagyobb odaadással támogatták, s e támogatás eredményeképpen a Vörös Hadsereg létszáma 1918. április 20-án már 195 838 önkéntest számlált. Ez a szám aztán a polgárháború és a külföldi intervenció éveiben milliókkal szaporodott. A Vörös Hadsereg, amely a Nagy Októberi Szocialista Forradalom szülötte volt, a nehéz harcokban méltónak bizonyult e forradalom vívmányaihoz és azok leghűségesebb védelmezője lett.

*

A szocialista forradalom eredményeinek megvédéséért folytatott harc szervezője és irányítója a bolsevik párt és Lenin volt. A Népbiztosok Tanácsának „Veszélyben a szocialista haza” című felhívásában, melyet 1918. február 21-én adtak ki, Lenin a következőkben határozta meg a szovjet nép és fegyveres erőinek stratégiáját ebben az időszakban: „1. Az ország minden ereje és eszköze teljesen a forradalmi honvédelem szolgálatába állítandó. 2. Minden szovjetnek és forradalmi szervezetnek kötelességévé tétetik, hogy az utolsó csepp vérig védelmezzenek minden állást. 3. A vasúti szervezetek és a velük kapcsolatos tanácsok minden erejükkel kötelesek meggátolni az ellenséget a közlekedési eszközök felhasználásában; visszavonulás esetén meg kell semmisíteni az utakat, fel kell robbantani és gyújtani a vasúti épületeket; az egész gördülő állományt — vasúti kocsikat és mozdonyokat — haladéktalanul kelet felé, az ország belsejébe kell irányítani. 4. Az összes gabona- és általában élelmiszerkészleteket, valamint minden értékes vagyontárgyat, amit az a veszély fenyeget, hogy az ellenség kezére juthat, feltétlenül meg kell semmisíteni; ennek ellenőrzése az elnök személyes felelőssége mellett a helyi szovjetekre hárul. 5. Petrográd, Kiev és a front mentén lévő minden város, község, falu és helység munkásai és parasztjai lövészárak ásása céljából katonai szakértők vezetése alatt mozgósítsanak zászlóaljkat.”¹⁰

Ezekben az intézkedésekben a szovjet állam és a párt a gyakorlati tevékenység programját adta, de ugyanakkor feltárta a honvédő, össznépi háború jellegét is, és meghatározta a háború vezetésének formáját olyan körülmények között, amikor az imperialisták időlegesen erőfölényben voltak a szovjet állammal szemben.

A szovjet államnak és a pártnak ezek az utasításai ugyanakkor azt is világosan mutatják, hogy 1918 első felében a szovjet stratégia védelmi célokat tűzött maga elé, amely a szovjet állam akkori helyzetéből adódott.

A szovjethatalom erősödésével és a Vörös Hadsereg további fejlődésével a bolsevik párt és a szovjet kormány stratégiája is alapvetően megváltozott. A védelmi stratégiát a támadó stratégia váltotta fel.

¹⁰ Uo. 317—318. old.

Lenin, mint a Munkás-Paraszt Védelmi Tanács elnöke, közvetlenül vezetve a Vörös Hadsereg harcát, arra tanította a Vörös Hadsereget, hogy a védelmi harc esetenként szükségszerű ugyan, de az ellenséget legyőzni, megsemmisíteni csak támadással lehet. A támadó tevékenység — írta Lenin — legyen aktív. Ki kell harcolni az első sikert, aztán sikert siker után kell elérni, nem szüneteltetve az ellenség elleni támadást. 1919. április 24-én a Nyugati Front parancsnokságának küldött táviratában Lenin követelte a támadás lendületének maximális növelését, hogy az ellenségnek ne legyen lehetősége összevonni erőit és ne legyen ideje megkapaszkodni. Hasonló értelemben, de még nagyobb határozottsággal írt Lenin a támadó harc fontosságáról 1919 őszén a pétervári munkásoknak írott üdvözlésében. „Feszítsétek meg minden erőtet! — írta Lenin — Bármilyen történések is, üldözzétek a visszavonuló csapatokat, ne adjatok nekik egy óra pihenőt sem!” A harcban — olvashatjuk egy másik cikkében — „...nem szétverni kell az ellenséget, hanem megsemmisíteni”.

Ezek a nagyszerű lenini tanítások szolgálták alapul a Vörös Hadsereg egész tevékenységéhez; ezeket a tanításokat a Vörös Hadsereg parancsnoki káderei a harcok közben ültették át a gyakorlatba.

Ugyancsak példamutató módon oldotta meg a Lenin vezette bolsevik párt a háború egyik igen fontos és bonyolult problémáját, az ellenségre mérendő főcsapás irányának kiválasztását is. Amikor 1918 nyarán Kolcsak támadása nehéz helyzetbe hozta a Szovjet Köztársaságot, a párt Központi Bizottsága határozatában kijelentette: „... a forradalom léte a Volga mellett és az Uralban dől el.” Lenin 1918. augusztus 10-i levelében a Keleti Front megerősítését sürgette a többi frontok rovására is. Kolcsak szétverése után a fiatal szovjet államot délről Gyenyikin serege fenyegette. A párt felismerve a helyzetet, 1918. október 22-én kelt határozatában leszögezte: „... A Déli Front megerősítésére szükséges fordítani a legnagyobb figyelmet.”¹¹ A pártszervezeteknek küldött levelében a párt Központi Bizottsága 1919 júliusában a déli fronttal kapcsolatban a következőket írta: „A munkások és parasztok minden erejét, a Szovjetköztársaság minden erejét meg kell feszíteni, hogy visszaverjük Gyenyikin támadását és legyőzzük őt anélkül, hogy a Vörös Hadsereg győzelmes támadását az Uralban és Szibériában megállíthánák.”¹² Lenin „A pétervári munkások példája” c. cikke és a párt Központi Bizottságának tézisei „A lengyel front és feladataink” címmel mind arról tanúskodnak, hogy a bolsevik párt Lenin vezetésével helyesen oldotta meg a háború vezetésének egyik igen fontos problémáját, a főcsapás irányának kiválasztását és az erők és eszközök csoportosítását a főcsapás végrehajtásához.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom eredményeinek megvédéséért folytatott harcokban tehát Lenin és harcostársai a Vörös Hadsereg

¹¹ Lenin. 28. köt. 122. old.

¹² Lenin Válogatott Művei, II. köt. 591. old.

létrehozásával egyidőben kidolgozták a hadsereg harceljárását is, amelynek gyakorlati alkalmazásával a fiatal szovjet állam hadserege győzelmesen fejezte be a belső ellenforradalmárok és a velük szövetségzett külföldi intervenciósok ellen viselt háborút.

*

Ma, negyven év távlatából már nem nehéz megérteni a Nagy Októberi Szocialista Forradalom világtörténelmi jelentőségét. Ma már világos mindenki előtt, hogy bár ez a forradalom elsősorban Oroszország népei számára hozta meg a felszabadulást a kapitalisták és földbirtokosok uralma alól, jelentősége mégis túlnőtt Oroszország határain. Az Októberi Szocialista Forradalom eredményeképpen létrejött szovjet állam fennmaradása és fokozatos erősödése letagadhatatlanul bizonyította azt a tényt, hogy az ország ügyeinek intézéséhez nincs szükség kapitalistákra és földbirtokosokra, hogy az embernek ember által való kizsákmányolása nem törvényszerű. Ezzel olthatatlan vágyat ébresztett a világ elnyomott népeiben a felszabadulásuk után. Ez a vágy negyven év óta történelmi hatóerő, s különös erővel jut érvényre napjainkban is a gyarmati és függő országok népeinek mozgalmában, amelyek mindenek előtt az imperialista elnyomás ellen irányulnak.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom vívmányaihoz tartozik az is, hogy létrehozta a munkások és parasztok Vörös Hadseregét, a proletariátus diktatúrájának egyik fő védelmezőjét az imperialista agresszorokkal szemben. Ez a hadsereg, amelyet a kommunista párt szerető gondoskodása nevelt, négy évtized alatt félelmetes erővé nőtt az imperialista hatalmak szemében. Ez a hadsereg négy évtized alatt nem egyszer példát mutatott arra, hogyan kell a leghatározottabban visszaverni minden olyan kísérletet, amely a szocialista haza ellen irányul.

Mi magyarok is az Októberi Szocialista Forradalomnak köszönhetjük szabadságunkat. 1917 októbere nélkül nem lehetett volna 1945. április 4-ike sem. Ez a két dátum éppen ezért szorosan összefonódik népünk történetében. 1956 októberében kirobbantott ellenforradalom idején az ellenforradalmárok mindent elkövettek, hogy bemocskolják azt a barátságot, amelyet vérrrel pecsételtek meg magyar és orosz munkások 1919-ben és 1945-ben is.

Tervük nem sikerült. Nem sikerülhetett, mert a magyar nép és a szovjet nép barátsága erősebb alapokon nyugszik, mint valaha, mert közös cél forraszt bennünket össze: a szocializmus, a kommunizmus felépítésének nagy célja.